

Haberler

Lizbon'daki AB Uyuşturucu Ajansından

AVRUPA UYUşTURUCU RAPORU 2023: ÖNEMLİ GELİşMELER

Uyuşturucu arzı ve kullanımında daha fazla çeşitlilik Avrupa için yeni zorluklar yaratıyor

(16.06.2023, LİZBON | **AMBARGO 12.00 Lizbon | 13.00 Brüksel/CET**) Uyuşturucu arzı ve kullanımında daha fazla çeşitlilik Avrupa'da uyuşturucu politikası ve sağlık hizmetleri açısından yeni zorluklar yaratmaktadır. Bu konu, **Avrupa Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi (EMCDDA)**, tarafından bugün yayınlanan **Avrupa Uyuşturucu Raporu 2023: Eğilimler ve Gelişimler** Brüksel'deki (1) ile vurgulanan konular arasında yer almaktadır. Başlıca eğilimleri ve ortaya ęıkan yeni tehditleri inceleyen rapor, son zamanlarda Avrupa'daki uyuşturucu durumunu özetlemektedir.

Uyuşturucu bulunabilirliği tüm madde türlerinde yüksek olmaya ve Avrupa'daki yasa dışı uyuşturucu üretiminin ölçeği ve karmaşıklığı artmaya devam etmektedir. Uyuşturucu kullanan kişiler artık genellikle etkisi ve sağlığı daha yüksek çeşitli psikoaktif maddelere maruz kalmaktadır. Bunlar benzer görünümlü tozlar veya haplar hâlinde satılabildiğinden tüketiciler ne aldıklarının farkında olmayabilir. Rapor; tüketicileri yeni maddeler, uyuşturucu etkileşimleri ve yüksek etkili ürünlerle ilişkili sağlık zararları konusunda uyarmak için etkili risk iletişim stratejilerine duyulan ihtiyacın altını ęizmektedir.

Analiz; opioidler ve uyarıcılardan yeni esrar ürünleri ve dissosiyatif ilağlara (örneğin ketamin) kadar geniş bir yelpazedeki yasa dışı uyuşturucuları kapsamaktadır. Ayrıca Avrupa'da halk sağlığı açısından sorun teşkil etmeye devam eden yeni psikoaktif maddelere (NPS) ilişkin bir güncelleme de sunmaktadır. 2022 yılında AB Erken Uyarı Sistemi (EWS) aracılığıyla 41 yeni uyuşturucunun ortaya ęıktıęı bildirilmiş ve EMCDDA tarafından izlenen toplam NPS sayısı 930'a yükselmiştir.

Avrupa İçişleri Komiseri, Ylva Johansson şunları dile getirmiştir: "Uyuşturucuyla bağlantılı organize suçlar toplum için büyük bir tehdit oluşturmaktadır ve bugün Avrupa'da tüketilen maddelerin sağlığa geğmişte olduğundan çok daha fazla zarar verebileceğinden derin endişe duyuyorum. *Avrupa Uyuşturucu Raporu 2023* Üye Devletlerin rekor miktarda yasa dışı uyuşturucuyu nasıl ele geğirdiğini açıklamaktadır. Yakın zamanda Avrupa deniz limanlarına ve Latin Amerika'ya yaptığım ziyaretler, uyuşturucu kağakçılarının tedarik zincirlerine sızmaya, işçileri sömürmeye, şiddet ve yolsuzlukla toplumlara olumsuz etkilemeye devam ettiğini ortaya koydu. AB'nin uyuşturucu kağakçılığına karşı küresel mücadelede üçüncü ülkelerle iř birliği yapması büyük önem taşımaktadır. Ayrıca büyüyen bu uyuşturucu sorununa ayak uydurabilmesi için EMCDDA'ya daha güçlü bir yetki ve uluslararası rol verilmesi de yerinde bir adımdır."

Raporda yeni ve etkili sentetik maddeler, uyuşturucu karışımları, katkılı maddeler, değişen uyuşturucu pazarları ve kullanım şekillerinden kaynaklanan tehditleri daha iyi anlamak için adli ve toksikolojik verilerin geliştirilmesine duyulan ihtiyaç vurgulanmaktadır. Ajans 2024 yılında verilecek yeni yetkisi kapsamında bu alandaki kapasiteyi güçlendirmek için bir Avrupa adli tıp ve toksikoloji laboratuvarları ağı kuracaktır (2).

EMCDDA Direktörü Alexis Goosdeel'e göre: Bu yilki rapor, yasa dışı uyuşturucu sorunlarının toplumumuzun her yerinde görülebileceğini bize ęarpıcı bir şekilde hatırlatmaktadır. Bunu şu ifadeyle özetliyorum: *Her yer, Her şey, Herkes*. Yaygın kullanılan uyuşturuculara artık büyük ölçüde erişilebiliyor ve güçlü yeni maddeler ortaya ęıkmaya devam ediyor. Psikoaktif özelliklere sahip hemen her şey, uyuşturucu piyasasında genellikle yanlış etiketlenmiş veya karışımlar hâlinde görülebilir. Bu yüzden yasa dışı uyuşturucular; doğrudan kullanım yoluyla veya aile, topluluk, kurum ve işletmeler üzerindeki etkileriyle dolaylı olarak herkesi etkileyebilir. Ayrıca

vatandaşlarımızı uyuşturucuyla bağlantılı şiddete ve bunun sonuçlarına giderek daha fazla maruz bırakılmaktadırlar. Bugün uyarıcılar, sentetik uyuşturucular ve yeni esrar ürünlerinin yarattığı zorlukları vurguluyoruz. Ortaya çıkan tehditleri daha iyi tespit etmek ve halk sağlığını korumak için adli ve toksikolojik testleri artırmamız çok önemlidir. Ayrıca, artık daha çeşitli ve karmaşık ihtiyaçları karşılaması istenen hizmetlere daha fazla yatırım yapmamız gerekiyor.”

Karmaşık bir pazarda yeni esrar politikası gelişmeleri

Avrupa'daki esrar politikalarının kapsamı giderek genişlemekte, artık sadece yasa dışı esrar kontrolünü değil, aynı zamanda tedavi amaçlı ve diğer kullanımlar (örneğin kozmetik, gıda) için esrar ve kannabinoidlerin düzenlenmesini de kapsamaktadır.

Bugün, beş AB Üye Devleti (**Çekya, Almanya, Lüksemburg, Malta ve Hollanda**) artı **İsviçre**, için esrar arzını eğlence amaçlı kullanımını düzenlemek üzere yeni yaklaşımlar getirmekte veya getirmeyi planlamaktadır. Raporda ana hatlarıyla belirtilen bu değişiklikler, halk sağlığı ve güvenliği üzerindeki etkilerinin tam olarak anlaşılabilmesi için izleme ve değerlendirmeye yatırım yapılması gerektiğinin altını çizmektedir (3).

Esrar, Avrupa'da en yaygın olarak kullanılan yasa dışı uyuşturucudur. Avrupalı yetişkinlerin (15-64 yaş) yaklaşık %8'inin (22,6 milyon) son bir yıl içinde esrar kullandığı tahmin edilmektedir. 2021 yılında AB'de ele geçirilen toz esrar (816 ton) ve kubar esrar (256 ton) miktarları son on yılın en yüksek seviyesine ulaşarak bu uyuşturucunun yüksek bulunabilirliğine işaret etmiştir. Avrupa'da 2021 yılında tahmini 97.000 danışan esrar kullanımıyla ilgili sorunlar için bir tür uyuşturucu tedavisine girmiştir.

Yeni esrar ürünleri halk sağlığı sorunlarına yol açıyor. Yasa dışı pazarda doğal kenevir olarak satılan bazı ürünler güçlü **sentetik kannabinoidler** ile karıştırılarak zehirlenme riski yaratabilir. Yüksek etkili ekstraktlar ve yenilebilir ürünler, hastanelerin acil servislerinde akut zehirlenme vakalarıyla ilişkilendirilmiştir.

2022 yılında **Hexahydrocannabinol (HHC)** AB'de rapor edilen ilk yarı-sentetik kannabinoid olmuştur. Üye Devletlerin üçte ikisinde tespit edilmiştir ve bazı AB ülkelerinde esrara “yasal” bir alternatif olarak satılmaktadır (4). Ekim 2022'den bu yana HHC, Avrupa'ya yönelik potansiyel risklerin daha iyi anlaşılması amacıyla AB Erken Uyarı Sistemi (**EWS**) kapsamında yoğun bir izlemeye tabi tutulmaktadır.

Rekor kokain yakalamaları ve sentetik uyarıcı kullanımına ilişkin artan endişeler

Büyük miktarlarda kokainin ticari konteynırlarla Avrupa limanlarından geçirilmesi nedeniyle bu uyuşturucugünümüzde yüksek oranda bulunabilmektedir. Bu durumun kokain kullanımının, sağlık sorunlarının ve uyuşturucu bağlantılı suçların artmasına katkıda bulunabileceğine dair endişeler söz konusudur.

2021 yılında AB Üye Devletleri tarafından 303 ton kokain ele geçirilerek rekor kırılmıştır. Ele geçirilen toplam miktarın neredeyse %75'ini **Belçika** (96 ton), **Hollanda** (72 ton) ve **İspanya** (49 ton) oluşturmuştur. 2022'ye ait ön veriler Avrupa'nın ikinci büyük limanı Anvers'te ele geçirilen kokain miktarının 2021'de 91 tondan 110 tona yükseldiğini göstermektedir. Kanıtlar, organize suç gruplarının diğer AB ülkelerinin yanı sıra AB'ye sınırı olan ülkelerdeki küçük limanları da giderek daha fazla hedef aldığını göstermektedir. AB'de yasa dışı kokain üretimi önem kazanmasıyla 2021'de bazısı büyük ölçekli olan 34 kokain laboratuvarı (2020'de 23) imha edilmiştir.

Kokain Avrupa'nın en yaygın kullanılan yasa dışı uyarıcı uyuşturucusudur ve geçen yıl Avrupalı yetişkinlerin (15-64 yaş) yaklaşık %1,3'ü (3,7 milyon) tarafından kullanılmıştır. 2021'de hastane acil servislerinde akut zehirlenme başvurularıyla ilişkilendirilen en yaygın madde olup vakaların %27'sinde belirtilmiştir. Bazı ülkelerde marjinal gruplar arasında kokain enjeksiyonu ve taş kokain kullanımının daha yaygın hâle geldiğine dair bazı işaretler de vardır. Bu durum zarar azaltma müdahalelerinin yaygınlaştırılmasını gerektirmektedir. 2021'de taş kokain ile ilgili tahmini 7.500 adet tedavi girdisi vardı.

Artık yasa dışı piyasada bulunan sentetik uyarıcıların daha geniş bir yelpazeye yayılması, halk sağlığına yönelik riskleri artırmaktadır. Tarihsel olarak amfetamin, Avrupa'da en yaygın kullanılan sentetik uyarıcı olmuştur. Ancak hem metamfetaminin hem de **sentetik katinonların** Avrupa'nın genel uyarıcı kaynaklı sorunlarına geçmişe kıyasla daha fazla katkıda bulunduğu dair işaretler vardır.

Raporda uyarıcıların şu anda daha yaygın olarak enjekte edildiği, bazen eroin veya diğer opioidlerle birleştirildiği de belirtilmektedir. Değişen damar içi uyuşturucu kullanım modelleriyle bağlantılı zararları anlamak; bu davranışla ilişkili zararları azaltacak müdahalelerin tasarlanmasında kilit rol oynayacaktır.

Daha az bilinen maddelerin potansiyel sağlık riskleri

Tıpta anestezi ve ağrı kesici olarak kullanılan ketamin, bazı ortamlarda daha çok tercih edilen bir eğlence uyuşturucusu hâline gelmiştir. Genellikle burundan çekilir ve bazen MDMA tozları ve tabletleri de dâhil olmak üzere diğer uyuşturucu karışımlarına eklendiği tespit edilir. Uzun süreli ketamin kullananlar sağlık sorunları yaşayabilir (ön. mesane hasarı).

Avrupa'nın bazı bölgelerinde nitroz oksitin ("gülme gazı") eğlence amaçlı kullanımındaki artış sağlık endişeleri yaratmaktadır. Yakın zamanda yapılan bir **EMCDDA** incelemesi (5), artık daha erişilebilir, daha ucuz ve bazı gençler arasında popüler olduğu görülen uyuşturucuya ilişkin risklere işaret etmiştir. Bu riskler arasında zehirlenmeler, yanıklar ve akciğer yaralanmaları ve bazı uzun süreli kullanımlarda sinir hasarı yer alabilir. Uyuşturucu önleme ve zarar azaltma hizmetlerinin çalışmalarında bu maddeyi ele almasına yönelik güçlü bir argüman vardır. Bu maddenin satışı ve kullanımına ilişkin düzenleyici yaklaşımlar ülkeler arasında farklılık göstermektedir.

Bugünkü raporda psikedelik uyuşturucuların tedavi potansiyeline duyulan artan ilgiye de değinilmektedir. Bu maddelerin farklı ruh sağlığı sorunlarını tedavi etme potansiyeline ilişkin umut verici araştırmalar olsa da rapor, AB içinde ve başka yerlerde yürütülen düzensiz programların yarattığı riske dikkat çekiyor. Bu konuya olan ilginin artması, bu maddelerin tıbbi destek olmadan daha fazla deneysel kullanımını teşvik ederek potansiyel olarak bazı savunmasız bireyleri tehlikeye sokabilir.

Avrupa'nın opioid sorunları değişiyor

Eroin, Avrupa'da en yaygın kullanılan yasa dışı opioid olmaya devam etmektedir; ancak bazı bölgelerde sentetik opioidlerin kullanımına ilişkin endişeler de artmaktadır. Birçok sentetik opioid oldukça güçlüdür ve zehirlenme ve ölüm riski taşır. Binlerce doz üretmek için sadece küçük miktarlara ihtiyaç duyulur; bu da onları organize suç grupları için potansiyel olarak daha kazançlı bir madde hâline getirir.

Avrupa uyuşturucu pazarında yeni kontrole tabi olmayan sentetik opioidler ortaya çıkmaya devam etmekte olup 2009'dan bu yana toplam 74 adet tespit edilmiştir. Son yıllarda EWS'ye bildirilen yeni tanımlanmış opioid maddelerin çoğu oldukça güçlü **benzimidazol** (nitazen) opioidler olmuştur. **Kuzey Amerika** ile karşılaştırıldığında, yeni sentetik opioidler (örneğin fentanil türevleri ve nitazenler) bazı ülkelerde önemli bir sorun olmasına rağmen şu anda Avrupa'nın uyuşturucu pazarında genel olarak nispeten küçük bir rol oynamaktadır.

Yeni sentetik opioidler (benzimidazoller ve fentanil türevleri dâhil) **Baltık ülkelerinde aşırı doz kaynaklı ölümlerde artışla ilişkilendirilmiştir. Estonya'da**, bir benzodiazepin ve hayvan yatıştırıcı **ksilazin** içeren karışımlarda yeni sentetik opioidler bulunmuştur. Sırasıyla "**benzo-dope**" ve "**tranq-dope**" olarak bilinen bu kombinasyonlar, **Kuzey Amerika'daki** aşırı doz kaynaklı ölümlerle bağlantılıdır. Raporla şöyle denmektedir: "... bu alandaki sorunlar şu anda nispeten sınırlı olsa bile bu madde grubu gelecekte Avrupa sağlığı ve güvenliği üzerinde daha önemli bir etki yaratma potansiyeline sahip bir tehdit oluşturmaktadır".

Eroin bulunabilirliği şu anda yüksek seyretmektedir. AB Üye Devletleri tarafından ele geçirilen eroin miktarı 2021'de iki kattan fazla artarak 9,5 tona ulaşırken **Türkiye'de** 22,2 tonluk rekor bir miktar ele geçirilmiştir. Avrupa'da tüketilen eroinin neredeyse tamamı Taliban'ın Nisan 2022'de haşhaş ekimini yasakladığını duyurduğu **Afganistan'dan** gelmektedir. Avrupa eroin piyasasının yasaktan nasıl etkileneceğini söylemek için henüz çok erken olsa da uyuşturucunun bulunabilirliğindeki herhangi bir sıkıntının sentetik opioid arzı ve talebindeki artışla ilişkilendirilebileceğinden korkuluyor.

EMCDDA Yönetim Kurulu Başkanı Franz Pietsch sözlerini şöyle sonlandırıyor: "Bugün yayımlanan rapor, bize Avrupa'nın uyuşturucu durumu ve bunun halk sağlığı ve güvenliği açısından sonuçları hakkında stratejik anlayış kazanmak için önemli bir kaynaktır. EMCDDA yeni bir göreve ve yeni bir geleceğe hazırlanırken raporun yayımlanması çok önemli bir zamana denk geliyor. Ajansın izleme kapasitesini arttıracak, AB'nin

hazırlıklı olma hâlini güçlendirecek ve uyuşturucu alanında daha iyi müdahaleler için yetkinlik geliştirilmesine yardımcı olacak bu umut verici yeni misyonun hayata geçirilmesini sabırsızlıkla bekliyoruz.

(¹) *Avrupa Uyuşturucu Raporu 2023* hakkında daha fazla bilgi için bkz. https://www.emcdda.europa.eu/event/2023/06/launch-event-european-drug-report-2023_en. Rapor, 2021 ve mevcut olduğu durumlarda 2022 verilerine dayanarak 2022 sonuna kadarki uyuşturucu durumunu açıklamaktadır.

(²) 2024 yılında EMCDDA, genişletilmiş bir yetki ile Avrupa Birliği Uyuşturucu Ajansı (EUDA) olacaktır.

(³) https://www.emcdda.europa.eu/publications/faq/cannabis-laws-europe-questions-and-answers-for-policymaking_en

(⁴) https://www.emcdda.europa.eu/news/2023/new-cannabinoid-hhc-spotlight-market-evolves_en

(⁵) https://www.emcdda.europa.eu/news/2022/11/no-laughing-matter-new-report-shows-rise-recreational-use-nitrous-oxide_en